

FAMILIUL

Apare in 1/13 si 15/27 di a fie-carei lune. — Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu e 5 fl., pre unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

PETRU BRANCU.

Nóptea-i grea, vântulu mugesce
Si padurea-o desfrundiesce
Cu sarutulu friguros, —
In casutia dupa mēsa
Siede tristu si banchetēza
Petru Brancu celu frumosu.

Nóptea-i négra, nu-i lumina
Pre mesutia cup'a-i plina
Petru bé cá unu nebunu, —
Vinulu rosii 'lu incaldiesce
Faci'a 'n purpuru i-o invelesce
Be voinice! vinu-i bunu!

Eri aveai cina pre mēsa,
Si nevast'a t'a frumósa
O tieneai dupa grumazu, —
Adi nici cina, nici nevasta,
Cas'a-i trista, lumea-i vasta,
Be voinice de necasu!

* * *

Mediulu noptii br'a suna
La feréstra 'ncetu s'aduna
Cete negre de strigoi, —
Ridu in hohotu, se desmerda
Jóca hora, ridu si salta
Calariti pre maturoi.

— „Petre, Petre sufletu reu
N'am venit de dragulu teu,
Ne-au tramisu alu nost' horhunu,
Anim'a ti-o cere prada
De cu diori vre ca s'o véda
In frigare de alunu!“

Petru be, — par' ca be fere;
— „Spune Petre-a t'a muere
In ce locu ai ingropatu? ...“
Petru sare se 'ngrozesce
Faci'a crunta o 'nvelesce
In peru lungu involburatu.

— „Tacetu duchure spurcate,
Mânile mele 'su curate
Eu nu sciu ... n'amu omoritu.“ —
— „Petre Brancu! ean' fa zare
Uita-te 'n oglinda mare
Si te lasa de mintitu.“

— „Nu vedi stropi pre fruntea lata
Stropi din céfa sfarimata,
Sange dreptu nevinovatu?
Petre, Petre te gatesce
Cându de diori se prevestesce
Tu cu noi vei fi luat!“

Si se ducu, se ducu in cete,
Pieru demonii ca sagete
Scaparându din ochi schintei,

Petru Brancu 'n frica mare
I-i petrece cu-o oftare
Privindu lungu totu dupa ei.

Apoi iute se desbraca,
Apa-aduce si se fréca
Si pe frunte si pe mâni, —
— „Pieri tu sânge de muere
De nu pieri anim'a-mi piere
Nici de semnă se nu remani!“

* * *

Nóptea-i grea, vântulu mugescă,
Petru Brancu se trezesce,
Vai ce visu ingrozitoriu!
Séu nu-i visu?... o fugi naluca,
Fugi, că frică é' m'apuca
Ce te-ai pusă dupa captoriu!?

— „Taci barbate si m'asculta
Nu-ti voi face vorba multa
Vedi tu capulu sfarimatu?
Vedi tu faci'a ingalbenita
Si pe chic'a despletita
Sânge rosiiu inchiegatu?!..

— „Petre, Petre! ce rusine
Se m'omori cu dîle bune
Petre draga ce păcatu, —
Se me 'ngropi fă'ă de lege,
Far' la grópa a me petrece
Cu muerile din satu!

— „Nici dîeci la 'nmormentare,
Si nici praporulu celu mare,
Nici preotu nu mi-ai adusu, —
Am moritu fă'ă lumina,
Si pe peptu cá la-o crestina
Nice cruce nu mi-ai pusu!“

— „Scîi că-i plina lad'a mare,
Totu de pânza cu cinare
Dar' nimica nu mi-ai datu,
Nici unu cotu n'ai pusă pe mine
Petre dragu fă-ti de bine
Fî si tu asiă ingropatu.

— „Si-am trei turte mari de cêra,
Le-am gatitu mai asta vêra, —
Dar' lumini nu mi-ai facutu
Se-mi fî datu de pomenire
S'aiba lumea baremi scîre
Ce nevêsta ai avutu!

— „Petre, Petre! pecatu mare
Ai facutu, se n'ai iertare,
Se n'ai pace 'n ascernuta

Pâna nu me 'ngropi pe mine
Cu preotu — cum se cuvine
Si atunci iertu ce mi-ai facutu!“

Petru asculta, sê gandesce,
Ascernutulu parasesce,
Si cu peptulu desvelitu
Piere 'n nêgr'a 'ntunecime,
Totu pasiesce cu iutîme
Spre celu locu nefericitu.

* * *

Nóptea-i nêgra, 'n casa i zare
Ardu lumini cu para mare
Petru siepte au aprinsu,
Si pe mêsa 'npodobita
Cu poneava 'n firu gatita
Petru „mórt'a“ au intinsu.

O totu spala si-o grîgiesce
Perulu negru i netediesce
Si suspina lînga ea:
— „Ce pecate me 'ndemnara
Se me facu eu de ocară;
Érta drag' nevêst'a mea!“

O 'nbraca 'n camesi usióre
In costumulu de serbatóre
Cu cerceii de argintu,
Si totu vêrsa lacrimelo,
De pe frunte sudori grele
Curgu sîrbe pe pamentu.

Sudori reci?... vai ce-i cu tine
Petre draga nu e bine
De ce tremuri?... ai rîcitu?..
Nóptea-i rece, frigu-i mare,
Dar' nici sêmanu frigulu n'are
Cu pecatulu teu pocitu!

Vrei se mori preotulu chiéma
De pecate se-ti dai sêma
Dór' te 'npaci cu Domnediă;
Nu vorbesci? gur'a-ti recesce,
De si-ar' vre nu mai vorbesce, —
Duci cu tine faptulu reu.

Faci'a 'ncetu totu galbinesce
Gur'a abia mai siopotesc
Iértă drag' nevêst'a mea,
Si — — — — —
— n' versatu de demanétia
Petru Brancu fă' viétia
Jace rece lînga ea!

DREPTATEA AMBLA CU CAPULU SPARTU.

— *Novela englesă.* —

(Urmare.)

VII.

Cându a descinsu din trasura Willelm, inca beatu de fericire, audî in apropierea s'a unu tonu cunoscutu.

— Ah! éca nefericitulu copilu, Domnedieule! ce cautatura selbateca. — Willelm sermanulu mieu baiatu, nu cunosci pre matusi'a t'a?

Si intru-adeveru erá matusi'a densului, care socotindu-lu smintitu diu'a intréga 'lu cautá cu unu politiaiu.

Mirându-se Willelm de acésta agratre curiósă, prinsè man'a matusiei s'ale, si stringându-o cu tóta cordialitatea, díse:

— Cum se nu te cunoscú iubi'a mea matusia. — Ce m'ar' poté face se nu cunoscú pre bun'a mea matusia? Si eu acuma atát'a sum de fericitu.

— Intru-adeveru esci fericitu, sermane nepóte, — suspinâ betran'a, dar' repede se intorsè de catra elu cu ingrigire si siopti politiaiu: — totu mai selbatecu e, mai bine a-i face déca l'ai detiêné indata, déra léga-lu bine cà-ci la dincontra ér' va fugi. Si apoi tractéza umanu pre nefericitulu!

Willelm in fericirea cea mare care 'lu ajunse, a fostu uitatu de cuvintele lui James, cà 'lu voru socoti de smintitu. Uimitu cautá la matusi'a s'a si la politiaiu. Façi'a lui pareá plna de bucuria si uimire, asié încátu politiaiu nuci pre unu minutu an se mai indofi ca are de a face cu unu smintitu periculosu, prin urmare se apropiâ cu cea mai mare precautiune de elu, si fàrà de a-i lasá tempu cá se se reculéga l'a prinsu.

— Ce dracu va se insemne acést'a? strigâ Willelm smâcindu-se încóce si incolo cu furia. Indata me lasa, cà-ci la din contra te vei cái.

— Dómne, dómne, — din ce merge i-e mai reu, eschiamâ betrán'a tragându-se indereptu. — Willelm dragu matusiei, liniscesce-te si te dũ cu d.-lu acést'a amicabilu.

— Ce domnu amicabilu! Unu politiaiu neobrasnicu, care face abusu de oficiulu seu.

Incetu, incetu, iubite ffiule, 'lu mangaiâ betrán'a. Acést'a se face singuru spre binele teu. Vofimu a te asecurá cá se nu comiti vre-o nenorociro.

— Nenorocire?! Intru adevuru matusia sum silitu a crede ca d.-vóstra cu totii sunteti nebuni.

— Nu scie ce vorbesce, — díse betrán'a plângundu. Acesti nefericiti tiênu de nebuni si inimici pre cei mai bunî ómeni ai loru.

— Asiá e dómn'a mea, — díse politiaiu, care cu potere nespusa s'a incercatu a prinde pe Willelm si a-lu pune in trasura.

— Domnu! chiama pre cineva intru-ajutoriu. lasa caii si vino si d.-t'a de ajuta, díse betrán'a catra cocieriu.

— E cu nepotintia se lasu cáii singuri, acum inca suntu turbati, in urma voru rafi trasur'a, — response cocieriu carui'a cu multu mai bine i-i placeá scen'a acést'a, decâta se-i vinâ voia a-o scurtá ori intrerumpe.

— Indata voiu ajutá eu, — díse unu omu stren-tiosu, — acel'asiu cersftoriu pre care l'a fostu miluitu Willelm demanétia. — Sermanulu teneru! inca demanétia am cugetatu eu cà nu i-e bine asié de confusu a vorbitu, si mi-a datu unu schilling (50 cr.), precându eu ceruse-mi dela elu numai unu pence ($\frac{1}{2}$ cr.)

— Domniat'a inca ai vorbitu cu densulu? — intrebâ betrán'a, — atunci trebue se víi cu noi cá se spui cum s'a portatu, si ce a vorbitu.

Cu ajutoriulu cersftoriului in urma a succesu a prinde pre Willelm si alu pune in trasura. Politiaiu si cersftoriulu s'au asediatu lângă densulu, precându matusi'a lui a cuprinsu o alta trasura.

Vofindu a preveni ori-ce casualitati politiaiu si cersftoriulu legara mânile si petiórele tenerului.

Asié a ajunsu trasur'a la cas'a unchiului, unde au redicatu pre Willelm din trasura, si cu crutiare l'au asediatu pre unu divanu.

Vinele i eráu umflate, façi'a rosii-negrá de furia, ochii i-i luciau de póft'a resbunarei.

Acum intru-adeveru semená a smintitu, gat'a la ori-ce fapte furióse.

Intru-acestea cas'a s'au umplutu de ómeni, cari voiáu a fi de facia la visitarea medicului; toti asceptáu cu cea mai mare atentiune se védia ce va se se intemple.

Betranulu Moriss cu ochii plini de lacrimi se plecá spre nepotulu seu, si cu unu tonu tremurându díse:

— Sermanulu, sermanulu copilu. Cum asiu voti a-i cere iertare, déca m'ar' precepe.

Mediculu care venise cu grabire incepù a visitá cu mare atentiune pulsulu tenerului.

— Ce cugeti d.-le! óre nu ar' fi mai bine a-lu transportá indata in institutu, unde voru ingrigi de elu mai bine, decátu acasa? — intrebâ matusi'a lui Willelm inspaimentata.

— Eu sum de parere cà va fi cu multu mai bine se intrebamu mai antaiu pre toti cari au observatu in decursulu dílei portarea tenerului, response mediculu.

O multime de barbati si femei incepura indata a strigá. — Numai pre réndu amicii mei, pre réndu, díse mediculu astupându-si urechile. Mai antaiu vorbiti d.-vóstra dómna Moriss.

— Ah! d.-le! indata ce a venitu adi demanétia la dejunu, a cautatu curiosu in giuru, si dupa ce l'am intrebatu de caus'a acestei'a, mi-a responseu cà are dorere de capu. Dupa ace'a fàrà de a-i dá ceva ansa s'a turburatu, si intre altele a dísu cà i-ar' paré tare bine déca am mori câtu mai curundu. Ambii ne-am inspaimentatu, si fàrà de-alu poté retiené, a fugitu afara furiosu.

— Tristu, fórté tristu! Si d.-vóstra inca a-ti fostu de façiá cându s'au intemplatu acestea? intrebâ mediculu de betranulu Moriss.

— Dorere! responseu acést'a. — Nici cea mai mica suspitiune nu am avutu ca dóra nepotulu ar' fi nebnitu, si intru atát'a m'am scandalisatu de portarea lui, încátu l'am amenintiatu cu desmoscenire.

— Iertatu mi-a fi acum d.-le Black a ve intrebá ce a-ti observatu d.-vóstra? intrebâ mediculu de principalulu negustoriei.

— Asia credu — intrerupse o dama corpulenta — ca mai antaiu eu am convenitu cu nefericitulu teneru, dupaco a parasitu cas'a unchiului seu. Asié dara déca 'mi veti concede eu asiu urmá.

Da, si cine sunteti d.-vóstra bun'a mea dama? intrebâ mediculu netedindu-si incetisioru barb'a.

— Numele mieu e d.-sióra Robinson, si credu cà descoperirile miele voru fi de mare insemnatate. Chiar' am esítu din negustoria d.-lui Black, cându erá se intre acolo d.lu Willelm Moriss, — atát'a 'ti potu spune d.-le medicu cà densulu s'a portatu fórté curiosu. Cu furia a strigatu lovindu-me in peptu. Acést'a inca asiu fi suferitu-o, déca nu me-ar' fi agrediatu cu nescari vorbe nerusfnate, si anume mi-a dísu: ca palari'a

mea e multu mai copilarésca de cum s'ar' cuveni unei dame de etatea mea, — e prea colorata si impetelata pentru o dama asia grasa, si cu multu mai eleganta de cum ar' competi unei cameriera. Fiindu inca demanétia nu se pôte presupune că dóra ar' fi beutu cev'a si asié nu suferé indoiála ca densulu e nebuu.

— Mediculu plecandu-se catra betranulu Moriss f-i sioptí: — Acésta descoperire asiú privi-o cá o dovéda invederita ca tenerulu Moriss e cu mintea intréga, dara adese-ori se intempla că nebunii fàrà de voi'a si scirea loru vorbescu dreptatea.

Acum ér' s'a intorsu catra d.-siór'a Robinson si cu viersu inaltu o intrebà?

— Aveti de-a mai díce cev'a d.-sióra?

— Da d.-le, m'a numeratu intre fetele betrane, si pentru acést'a credu că inca in momentul a-cest'a ar' trebui legatu, ba inca ar' trebui a i-se aplicá o scaldá rece, díse camerier'a aruncandu nescari cautaturi pline de resbunare asupr'a tenerului.

Willelm nu si-a potutu retiené risulu, audiendu acésta propunere.

— Iertatu mi-a fi acum'a a audí marturisirea d.-lui Black intrebà mediculu.

— Eu nu am altceva de-a díce — respunse acést'a — decátu că portarea nefericitului teneru intru tóte a fostu asemeaea portarei unui nebuu. Pre toti cumperatorii i-a alungatu din negustoria. Si candu am voiitu a-lu dumeri s'a aruncatu asupr'a nóstra cá unu selbatecu, si ne-au numitu insielatori.

— Fórte tristu! díse mediculu.

— Da d.-le si acést'a inca nu a fostu de-ajunsu.

In urma a sarítu in susu, si apucandu unu pacuetu, care l'a aflatu pre mésa, a fugítu.

— Póte i-ati datu ansa la acést'a?

— Nici de cum.

— Sí ce au facutu dupa ace'a?

— Déca 'mi veti coacede d.-le eu am fostu acei'a care l'am vediutu mai antaiu candu a esítu din negustoria... díse cersitoriulu.

— Bene... Ce ne scíi dara spune?

— Eu am statu inaintea usiei negustoriei asceptandu cumperatorii cá se le deschidu usi'a cate pentru unu banutiú. Indata vediúu pre acestu teneru că ese din negustoria si cautandu selbatecu in pregiuru se loví cá unu desperatu preste capu si strigà cu tonu cutrieratoriu: — „Domnedieule sante! ce se facu acum'a?“ — Standu dara langa usia am voiitu a trage folosu din intrebarea acést'a, — l'am consultatu se me darúiesca cu unu banutiú. Mi-au respunsu ca asia 'mi trebuie si mie si lui, si ca elu e nevinovatu, — apoi au vorbitu multe de tóte cari eu nu le-amu preceptu. Indata dupa ace'a a inceputu a strigá numindu-se fienti'a cea mai depiorabila pre lume. Credu că te vei convinge d.-le medicu că unu omu, care vorbesce ast'feliu e nebuu. In urma mi-a aruncatu unu schillingu si s'a departatu cu grabire. — De atuncí nu l'am vediutu pâna cându m'au chematu ómenii se le ajutu a-lu legá si asiediá in trasura, cu care ocaziune m'a muşcatu de mâna.

— Lueru infuratoriú, fórte infuratoriú! — strigara cu totii.

— Inca un'a d.-le. Dupa ce d.-t'a esci medicu asiú vofi a scíi óre muşcatu'r'a acést'a nu e periculósa?

— Nu, n'avé, frica. Acum te poti duce.

Cersitoriulu inse nu s'a departatu, ci s'a asiediatu intr'unu unghiu alu casei spre a vedé sférsítulu.

De abia au intrebatu mediculu că óre mai este

ceneva care ar' poté servi cu vre-o deslusire, candu deodata se audí intr'altu unghiu alu casei o sioptíre.

— Vínó, vínó copil'a mea. Ce-i dreptu, pentru tine e unu lucru neplacutu, inse esci detóre a-o face acést'a, díse betrán'a Moriss luandu de mâna o féta si ducându-o inaintea medicului.

— Éta d.-le, copil'a acést'a e Lizzy Bell, ea a vorbitu in demanétia acést'a cu nefericitulu meu nepotu. A fostu mirés'a sermanului, si nu preste multu erá se se cununé.

— Spune copil'a mea, cum s'a portatu d.-lu Moriss faciá de d.-t'a? intrebà mediculu.

Lizzy coperindu-si faci'a cu maram'a, incepù a plânge séu baremi se prefaceá că plânge; in urma intr'unu tonu linu díse:

— Erá cá m la o óra candu a venítu la miñe, dupa cum se vede cu scopu de a me superá.

— Te rogu scumpa copila, spunemi ce a facutu?

— Ah, d.-le! m'a numítu furia, demonu si strigóe, fugíndu infuriatu din casa.

Cuvintele acestea au fostu o traducere libera a espresíunei celei line alui Willelm — „Nu frumsetia rara, cu unu cuventu nu angeru.“ — Spre norocire pre Lizzy nu o au juratu nimene.

— Si ce au mai dísu scump'a mea?

— Ah inca multe de tóte d.-le medicu, dar' nu me mai intrebá, cá-ci si aducerea-aminte e dorerosá. Sum sigura că densulu e smintítu, — díse copil'a — si nimene nu va poté pófti dela mine cá se me marítu dupa unu smintítu.

— De siguru nu, cu deosebíre acum'a, díse mediculu.

— Nu, nici acum nici in viitoriu! — strigà Lizzy luându-si maram'a dela ochi. — Poteti fi securi, cá chiar' si de ar' reíntórce deplinu curatu din cas'a smintítiloru, de cununia totu n'á mai poté fi nici vorba.

— Pentru ce nu iubit'a mea? — intrebà matusi'a lui Willelm.

— Nu, respunse Lizzy, nu. Nici nu se mai poté cugetá la casatori'a acést'a.

— Bine, bine mai târdíu vomu mai vorbí despre acést'a iubit'a mea — díse matusi'a lui Willelm, care nici nu presupunea cátu de adeverate suntu cuvintele fetei.

— Acum dara d.-le medicu dupa ce ai auditu tóte acestea, ce parere ai? intrebà d.-lu Moriss. — Éca acum nepotulu se vede a fi mai odíchnítu. Ce cugeti óre poté-lu-vomu tiéné preste nópte acasa?

— Me temu că liniscea acést'a aparínta e numai urmarea unei incordari prea ostenítióse; si reveníndu-si in poteri ne potemu teme de o crisa mai mare, respunse mediculu.

— Fàrà indoiála, d.-le. Eu inca me precepu incátv'a la acést'a. Nu te increde, — smintitii suntu fórte astuti, usioru ar' poté aprinde si cas'a.

Aceste cuvinte le-a dísu d.-siór'a Robinson, care ardeá de póft'a de a se resbuná asupr'a tenerului.

— É dorerosu, díse d.-n'a Moriss, dar' totu credu că ar' fi mai bine a-lu duce inca in sér'a acést'a. D.-lu medicu scie unu institutu fórte bunu, care 'lu conduce unu amicu alu seu. Acolo pâna un'a-alt'a 'lu vomu poté asiediá la cura, asié dara d.-le medicu!?

— Eu inca asié credu.

— Asia dara cu cátu mai iute, cu atátu mai bine, díse d.-lu Moriss. — Cine va avé bunatate a aduce o trasura?

Cersitoriulu se oferí a aduce indata trasur'a de lipsa.

(Va urmá.)

FLORILE.

(Urmare.)

Capu IX. Plante lemnoase, arbusti mici sau mari de orangeria, ser'a temperata, calda sau umeda si de apartamente.

1. Acacia, simbolul adeveratei iubiri sincere si platonice. (2) — 2. Arbustus. (1) — 3. Asclepias sau ierba de bumbacu. (1) — 4. Azalea. (2) — 5. Brugmansia. (1) — 6. Calycantus. (1) —

7. Camelia. fl. constantiei din mica familia a Cameliaceelor, este una dintre cele mai frumoase si cautate plante de ser'a temperata sau orangeria, caci vorbesc de tara noastra, era nu de alte parti, cu clima mai dulce unde acestu arbustu de cea mai mare insemnatate, sta afara chiar iarna si formedia prin Italia mai ales adeverate boscheturi, er' in tara lor natala Japonia, cresc la tate de mari, incatu lemnul lor serveste la ... fabricarea codilor de maturi. In tara la noi (in Romania) acesta princesa a florilor este destul de raspandita prin serile tuturor horticultorilor mai de capetenia; nicairi inse nu am vedutu Camelia ajunsa la o inaltime mai mare sau cultivata altfel, decatu in mici glastare, unde radacinile unui asemenea copacelu, sunt forte genate, si planta nu propasiesce decatu prea pucinu. Voiu areta cum se cultiva de cei mai mari amatori acestu arbustu asia de importantu care a fostu antaia-si-data introdusu de jesuitulu Camelli, care i-a si datu numele, la a. 1709. Acea Camelia, adusa din Japonia, era o varietate simpla a tipului de Camelia ce se gasesce prin acele parti, chiar in stare selbatica, din cauza frumosei frunzie lustruite si persistente precumu si pentru florile desvolte rosii, se raspandi lesne prin Anglietara, Frantia, Italia si Belgia, impodobindu serele celor mai bogati cu frumoasele flori care ca si a speciilor perfectionate, ce au aparutu de curendu, tienu tota iarna din Noiembrie pana primaver'a si numai mirosulu le lipsese pentru de a intrece pre Trandafiru chiar prin calitatile lor.

Cea dintai Camelia, cu florea batuta ce a aparutu in Frantia a fostu tramisa d-nei Bonaparte, viitoarea imperatesa Josefina din Anglietara, gradinariulu Tamponet capeta unu butasiu din care se forma Camelia alla florea plenu, care dadu nascere la o multime de arbusti importanti. Actualminte, prin ingrijirile cele mai mari a semenatului, prin altui si prin butasi, Camelia e multu mai pucinu rara si de-si florile sau perfectionate forte multu, Cameliile le pote cumpera ori cine in Romania cu cativa franci. Pucine plante exista, pre pucine chiar, cari se cresca asa regulatu si frumosu, se aiba frunziile placute si durabile si florile asa de frumoase, de o multime de nuanze, care se infloresca tocmai candu suntu mai pucine flori si se stee atat'a vreme. Camelia e dar unu copacelu care insusiesce mai tote calitatile, pentru a merita se fie inmultitu catu de multu in tara noastra. Conformanduse indicarilor de mai josu, ori cine sum siguru ca va ave cele mai frumoase plante care voru face boboci si acestea voru inflori totu asa de bine ca si in serele cele mai bine tinue de prin Belgia sau Frantia si mai alesu in Parisu in ser'a cea mare dela gradina de aclamatatiune. Pentru acestu arbustu, care si-a meritu asa bine emblem'a, potu dice ca este, — a fostu si va fi la moda — merituul seu e adevratu si nu-lu pote apreia cine-va justu dupa slabele esemple ce vedemu pre la gradinari nostrii din

tara, unde bietulu copacelu traiesce genatu in glastari, ci numai deca la vedutu prin strainatate plantatu in pamentu directu, in sera deosebita si cu crengile formate in forma de spalieru, adeca asiediate pre gratare sau intinse pre ziduri, cum se face cu perii, pentru ca primindu mai bine lumina si aerulu se infloresca mai multu si se ie chiar marimea celor mai frumoasi peri formati in evantaliu.

Pamentulu ce convine mai bine Cameliilor, e acela de padure ce se gasesce in abundanta pre la noi, si mai alesu deca se ie cota cea de asupra ce cuprinde unu feliu de putregaiu descompusu pre diumetate din frunzie, ce are mai curendu infaciosiarea galbuie, decatu neagra; acestu pamentu, cu catu Camelia va fi mai tinera, cu atat trebuie se fie mai usoru; deca se cultiva plantele directe in pamentu — si e forte bine, deca este locu in sera sau in orangeria langa gemuri — pamentulu trebuie se fie mai substantialu, se cuprindia in elu si mranitia de calu bine descompusa in care se punu carbuni de lemn pisati. Candu Cameliile suntu in vegetatiune se potu ingrasia turnandu-se la radacina unu feliu de apa de ploia in care staturile baleza de vaca, er' catu pentru cele alalte mediuoce ce intrebuinteaza unele persoane pentru de a ingrasia Cameliile, care consta in alte ingrasiaminte liquide nu voiu vorbi, de ore ce aduce mai de multe ori reu decatu bine. Ap'a cea mai buna e cea de ploia tinuta in vase sau basinuri si sera, in fine de aceasi temperatura cu pamentulu in care vegeteaza planta, acestu liquidu trebuie se se dea cu discernamentu; candu Camelia infloresce mai multu, candu formedia boboci, in Mai sau Juniu, trebuie se fie in mica cantitate, veta trebuie udate ser'a si iarna demineta. E trebuintia a se spala din candu in candu, frunziile de Camelia, care deca se lasa se li se astupe porii, prin care planta trage din aeru principiurile trebuintiosa pieru, deci trebuie stersa bine de prafu cu unu burete frunziile de Camelia cu atat mai desu, cu catu e prafu mai multu in sera, in oda sau afara, unde se obicnuesce a se scote prin Juliu la umbra, pentru a fi mai bine aerisate. Preferu inse a nu se scote nici candu afara Cameliile caci unu ventu mare sau o grindina, cum se intempla adese-ori, pote nimici aceste scumpe plante, ci a se lasa neclatite in loculu ce-lu aveau inainte si care trebuie se fie totu-deuna aeritu. Apoi deca se scotu afara inainte ca frunziile cele noi se fie intarite, ele se potu strica mai alesu deca le va ajunge soarele care e bine se nu incaldiesca Cameliile cu radiile sale vii, decatu incependu de prin Augustu. Deca se scotu afara nu trebuie ca glastarele se fie ingropate in pamentu, de ore-ce precum uscatiunea omora sau face se cadia bobocii, totu asemenea efectu produce si umediet'a si mai alesu candu glastarile n'au in fundu bucati de oia sparta sau altu drenasu orecare.

Aceste glastare nu trebuie smaltuite si fiinduca nu se pote evita umediet'a lesne, candu Cameliile suntu mici, nu trebuie se fie prea mari, e multu mai bine a se intrebuintia ia locu de glastare, mici hardaiasie pre peciore, pentru a se evita si mai multu introducerea prin gaurelele din fundu a diferitelor insecte ce potu strica radacinele, aceste vase pentru un'a Camelia, ca cele ce se gasescu mai adese-ori pre la noi, de vre-o diumetate metru, trebuie se nu fie mai mari de 25 cent. in tote partile, partea superioara a vasului trebuie se fie cevasi mai largutia ca fundulu. Cameliile se punu in vase cu pamentu nou dupa ce au infloritu pana prin Mai si acesta schimbare se face la 2, 3 ani, afara

déca plant'a a vegetatu pré iute sí radacinele au esitu prin fundu. Caldur'a multa aduce mórte Camelielor, e prudentu dar' cá in tempulu gerului se nu se urce mai susu de plus 3 grade centigrade, ér' déca e caldu afara si se póte ventilá se póte lasá caldur'a se se urce la 18 grade centigrade, fara ca se fie periculu se cadia bobocii. Fiindu-ca la noi serele se incaldiescu prin aerulu caldu, ér' nu prin termosifóne, e necesaru a se produce óre cari abusuri in launtru. Cameliere se potu silí cá se infloresca mai inainte de epoc'a balurilor, cându inflorescu naturalu — Februariu — punendu-se in odái unde caldur'a se fie de 20 grade sí se fie lumina si aeru multu. Bucurescenii se se ferisca a tienea Cameliere in odaile unde au introdusu laminatulu prin gazulu fluidu, de óre-ce tóte plantele lemnóse sufere de acestu gazu. O caldura prea mare face cá toti bobocii se cadia si tóte sperantiele se fie risipite; de asemenea se se observe totu-de-aun'a cá ap'a se fie totu de aceasi temperatura, precum am aretatu; egalitatea in caldur'a aerului din afara séu odaia e de asemenea trebuintósa pentru Cameli; cultivate in sera ele propasiescu multu mai bine cá in odái fie cátu de aerisate si fàrà prafu. Diferite insecte ataca frundiele séu lemnulu pretioselor rivale a Trandafirului, unele nu potu fi alungate decátu curatiendu-se cu unu osu séu cu unghi'a; purecii se potu evitá cá se nu atace frundiele cele nóua, déca in ap'a cu care se stropesce se pune nitielu tutunu; afumandu acele frundie potu se se strice.

Acestea suntu ingrigirile de cultura ce cunoscú si cari se potu reasumá in acestea: aeru recorosu si renoitu, lumina de midulocu in sera ér' candu suntu scóse afara mai multa, udare in raportu cu vegetatiunea si unu pamentu nsirelu care se nu tienea umediala nici odata. Urmandu-le sum siguru ca voru evitá cá multi boboci se nu cadia precum si cá multe plante se nu se strice. Cátu pentru persónele cari voiescu a inmultu acestu arbustu le voiu dá urmatóriele deslusiri:

Fórte arare-ori se intrebuintiédia de amatori semenatulu. Cameli'a e ermafrodita, se póte fecundá flóre cu flóre si se potu produce si hibride; se sémana pre la finea iernei, seméntiele de flori simple séu pucinu batute dupa ce fusera ténute in apa 24 óre, in mici glastare ce se tienu pre strachini cu apa, umiditatea fiendu trebuintósa multu pentru incoltirea acestoru seméntie, dupa vre-o trei septemani resaru si se potu obtienea varietati noi séu déca florile suntu urite nu trebe aruncate ci servescu pentru a se altuí pre densele varietati mai interesante. Acést'a alture la Camelia se prinde lesne primavér'a si se face la subtiór'a unei frundia astfelu precum am aretatu la Partea I-a, si cu cátu plant'a de altoitu va fi mai betrana, cu atátu altoitulu reusiesce mai bine; dupa dóue luni, acestia altoi crescu, dar trebe ténuti in cuthii cu geamuri séu sub clopote de sticla déca se potu gasi in tiera mai eftine. De asemenea si butasii cari se facu cu crengutie din anulu trecut, trebe ténuti la umbra sub geamu, cáci ajungúndu sórele ele se strica, dupa vre-o 40 díle acei butasi cari au facutu radacini se muta in mici olitie. Generalminte crengutiele ce voru servi pentru butasi, suntu luate de pre Cameli cu florile simple in lungime de vre-o 10 cent. cu vre-o 3, 4 foi, taiatur'a fiendu facuta mai cu séma sub unu nodu, epoc'a favorabila acestei operatiuni este totu acea pentru semanatu, séu ver'a. D-lu Constenoble semnaléza in la „Revue horticole“ dela 16 Maiu a. c. sistemulu seu de a face butasi de Camelia cá si cei de liandru; adeca pune primavér'a in mici sticlutie pline cu apa de plóia,

crengutie de 29 cent. lungi din anulu trecut, avéndu doi séu trei muguri si asiédia sticluti'a astfelu incarcata pre stratulu gunoiosu sub geamuri si la umbra. Miduloculu e nou si póte dá rezultate bune amatorilor de Cameli, e bunu de incercatu. Se potu marcotá crengi de Camelia de si mediulócele ce am aretatu facu acésta operatiune de prisosu; se marcotéza vér'a in mici glastare ce se atérna langa crenguti'a crestata carea se pune in pamentulu humosu ce se uda adesea.

Acestu arbustu, despre care am vorbitu in de-ajunsu pentru dimensiunea tractatului meu, se díce ca póte fi ténutu si la sóre, celu pucinu asi'a spunu de unu tempu incóce principalii horticultori din straintate si acést'a va mirá pre multi cari totu-de-aun'a au vediutu acestu arbustu (ce in Japoni'a traesce la sóre) in partile cele mai umbróse din o sera. Se pretinde cá Cameliere ténute la sóre facu mai multi boboci, mai sanatosi si inflorescu neaperatu mai tempuriu, bine intielegúndu cá trebe umbritu candu sórele arde pré tare. Déca aceste plante originale diu insulele Asiei, unde temperatur'a e dulce din caus'a marei, e cultivata in pamentulu serei, potu cresce si deveni adeverati copacei ce se potu taiá si formá, cá si perii, in forma de piramida, evantaliu séu ori cum, in glastare inse tóte acestea n'au locu si e mai bine a se lasa se crésca naturalu, form'a carea si-o iéu singure e mai frumósa.

Varietatile de Cameli astadi suntu fórte numérose si esista chiar' colectiuni de 800 varietati. Unele din aceste varietati suntu mai tempurii, altele mai târdii séu mai infloritóre, tóte inse suntu plante frumóse, ce merita cá se fie altoite cátu mai multu.

8. Cissus, Heder'a séu Eder'a, flórea amiciei adeverate (3 varietati). — 9. Cistus, emblem'a lui e gelosi'a. — 10. Citrus séu Portocalulu si Lamaia, emblem'a generositatiei, flórea s'a insasi are cá simbolu fetióri'a. (4) — 11. Clematis, simbolulu prefacerii. (1). — 12. Clerodendron séu Volkameri'a, copaciulu pretiloru. (2) — 13. Cobia are emblema legatur'a. — 14. Daphne séu Dafnu, simbolulu gloriei. (1) — 15. Dracón'a séu Dragonulu. (1) — 16. Echevari'a séu flórea de cera. (1) — 17. Eric'a, emblem'a singuratatiei. (1) — 18. Eucalyptus globulus. (1) — 19. Ficus séu smochinulu. (3) — 20. Fucus'a cu emblem'a amabilitatea. (50) — 21. Gardeni'a. — 22. Heliotropium, numitu la noi Vanili'a, simbolulu amorului infocatu. (3) — 23. Hydragea séu Hortensi'a, simbolisédia indiferentia séu recela. — 24. Ixor'a. (1) — 24. Iasminum séu Iasomi'a simbolisédia cea alba = amabilitatea, cea galbina = fericirea, cea rosia = mangaierea, cea din Virgini'a = separatiunea. — 26. Kalmi'a. (1) — 27. Latani'a. (1) — 28. Ledum. (1) — 29. Lonicer'a séu Curpenulu simbolisédia legatur'a amorósa. (2). — 30. Mut'a séu Banan'a. — 31. Mirtus séu Mirt'a, simbolisédia iubirea reciproca. — 32. Nerium séu Liandrulu, simbolisédia glori'a. — 33. Passiflor'a, flórea patimei. (2) — 34. Pittosporum. (2) — 35. Punic'a séu Rodiulu, simbolisédia obrasnic'a. — 37. Rhododendron. [Va urmá.]

Asi dori! . . .

Asi dori se strabatu cumva prin a vremei adéncime
Se cetescu Natiunei mele ce-i scrisu in viitorime! —
Si-asi dori sortiei tirane se-i croiescu cararea eu
Si se-o facu se implinésca dorulu sufletului meu!

Asi dori eu inca multe, ce nici potu se le vorbescu
Si afundu in alu meu sufletu pre-alte tempuri le nutrescu!
Asi dori-n a mea dorere — víeti'a sortiei se-o stingu . . .
Si-astfelu vecinicu dí si nópte totu dorescu numai si plangu!
V. B. Muntelescu.

F e l i u r i m i .

Apelu la prenumeratiune! *Istori'a sî limb'a suntu tesaurii cei mai pretîosi ai unui poporu, care voesce a-si cunósce trecutul sî a-si ascurá venitoriulu.*

Acestu adeveru aduncu fû motivulu principalu, d'in care purcese societatea de lectura „**Petru-Maioru**“ a' junimei romane d'in Budapest'a, candu la inceputulu anului scolasticu 1880—81 decise, cá „**Istori'a pentru inceputulu Romaniloru in Dáci'a**“ de fericitulu **Petru Maioru** edata cu litere cirlice mai pre urma in a' dóu'a editiune la anulu 1834, s'o transcria sî edé cu litere latine. Ér' de alta parte voindu societatea nóstra a satisfice deobligamentulu de pietate facia de marele sî emeritatulu literatoru, facia de fericitulu seu patronu, alu carui nume lu pórtá: voesce totu odata, cá conformu modesteloru s'ale poteri, se aduca si ea tributulu seu, cá lustru modestu la altariulu maretiu alu culturai natiunali.

Decisiunea in parte s'a esecutatu. Comisiunea esmisa a efeptuitu transcrierea. Manuscriptulu este gat'a a se dá la pressa. Acumu la deplin'a realisare, cá acésta opera pretîosa, sè véda lumina in forma mai nóua sî sè fia respandita in esemplaria cátu de multe pr'in tóte cercurile sciutórie de carte ale poporului, singuru sucursulu binevoitoriu alu preonoratulu públicu se mai recere.

Societatea si vá dá tóta nisuinti'a, cá tiparirea sè se efeptúesca cátu numai se póte de bine, frumosu sî elegantu, pentru care nici spese vá crutiá. Intregulu opu avendu estensiune camu de 20 cóle in octavu de midilocu pre papiru finu vá aparé cátra finea lunei lui aprile a' anului venitoriu 1883. *Pretiulu unui esemplariu brosiuratu: 1 fl. 50 cr., ér' legatu frumosu in panza: 2 fl. in valuta austriaca. Colectantiu pentru fia-care 10 esemplaria capeta cáte unu esemplariu brosiuratu, ér' pentru fia-care 15 esemplaria capeta cáte unu esemplariu legatu frumosu gratis. Pretiulu de prenumeratiune este a se tramite, respectiv a se adresá celu pucínu pana in 1. ianuariu st. v. (13 ianuariu st. n.) anulu 1883. curatoriulu societáti nóstre, *Ilustritáti Sale: JOANU cav. de PUSCARIU, jude la curi'a reg. unq. in Budapest'a, Radialstrasse Nr. 78. I. Stock.* Pretiulu de prenumeratiune pentru mai marea securitate sî usiorintia se póte spedá cu *asemnatiune postala* (postai utalvány, Postanweisung.) On. dni abonanti suntu rogati a ne comunicá *adresele* cátu de *chiaru sè legibilu*, notandu sî *post'a ultima*.*

Venitulu curatu cátu vá resultá d'in edarea acestei opere, parte se vá intrebuintiá spre inbunatatirea bibliotecei, parte se vá depune in fondurile societáti nóstre, cá sè se midilocéscá sî pr'in

— baremu in parte — ascurarea esistintiei ei, cá a' primulu sî uniculu foculariu alu junimei romane studiósé d'in Budapest'a.

Nu este aici loculu, cá sè ne aruncámu in detaiurile caracterisárii acestei opere pretîose, carea respandindu radie de lumina preste trecutul nostru istoricu a datu lovitura puternica contrariiloru originei nóstre románo-latine; nu voimu sè ne atingemu de meteorulu luminos, care pre la inceputulu secului nostru incaldiendu atátea anime romane a desceptátu foculu sacru alu entusiasmului in unu poporu apasatu de greutátea atátoru seculi de suferintie sî umilire; dar' fia-ne permisu a amentí cu acésta oca siune cuvintele emeritatulu boieriu moldovanu *Iordachi de Malinescu*, care in precuventarea la a' dóu'a editiune in anulu 1834 se esprimá in modulu urmatoriu: „.... acésta istoria intemeiata pre cei mai vrednici de credintia istorici, este intr'adeveru cea mai d'antáia istoria a' natiunei romanesci, carea aretandu inceputulu Romaniloru in Dáci'a, innaltulu sange d'in care suntu ei resariti,....nu numai cá a pusu nefranta stávila vrasimasiloru natiunei de a hulí fora rosíne amora-i,.....: ci inca a desceptatu in natiune sî unu spiritu indemnatoriu de a nisú cátra drépt' luminare, cu carea se indulcescu neamurile cele alalte ale Europei. De la esírea acestei istorie, Romanulu..... a invetiatu a-si cunósce trupin'a sî fiinti'a s'aacésta istoria este, carea a datu lauda sî marire, sî a urdítu epoc'a natiunei romanesci. Autorulu ei se vede a fi fostu intr'adeveru alesu de proni'a domnedieésca spre scóterea natiunei s'ale d'in cumplitulu intunerecu; acestu barbatu a fostu credintiosu sierbu Domnului seu, n'a ingropatu talantulu celu datu lui, ci indiecitu l'a intorsu.“

Aceste cuvinte preademne de marele autoriu, caracteriséza destulu de chiaru influinti'a sî importanti'a acestui opu pretîosu, dupa cari noi nutrindu cea mai deplina sperantia, cá preonoratulu públicu, in interesulu culturai nóstre nationali, vá intinde mana de ajutoriu junei nóstre societáti, cá se-lu potemu respandí pr'intre carturarii nostri in esemplaria cátu de multe, remanemu in Budapest'a la 12 novembre st. n. 1882. In numele societáti „**PETRU-MAIORU**“ cu deosebita stima: *Georgiu Szerb* m. p. presiedinte. *Demetriu Horváth* m. p. secretariu.

Istori'a universale a basericei dela inceputulu ei, pana in dílele nóstre. De *Dr. Alesandru Gram'a*, profesoriu.

Se afla de vendiare la Tipografi'a „Auroi'a“ in GherVa cu 3 fl. v. a. esemplariulu.

Eca cum se esprima Preaveneratulu Consistoriu t'ropolit'iu din Blasiu despre acestu opu in scrisó-

rea s'a circulara de datulu 22 Nov. 1881. nru 3244.

„Cartea din cestiune este compusa de autorulu susu numitu cu una eruditiune si diligentia demna de tota laud'a. Cartea acest'a stă din 33 côle tiparite si pôte servi atātu de manualu scolasticu in seminariile romane greco-catolice câtu si de carte pentru studiulu privatu. — In trîns'a ni se presenta, cá intr'ò oglinda evenemintele petrecute in sinulu bisericeii dela originea ei pana astadi, intrîns'a ni se areta activitatea admirabile, ce a desfasiurat'ò biseric'a intru aperarea credintiei si institutiunilor s'ale; in ea ni se infacisiédia multe esemple stralucite de pietate, virtute, devotamentu si constantia in credintia; din perlustrarea acestui opu se pôte convinge ori cine, cá si in tempurile cele mai critice biseric'a cu monasteriele s'ale a fostu asilulu scientieloru si alu literaturii; din cetirea acestei carti se pôte convinge ori cine, cá numai biseric'a cu domnedieescile s'ale invetiaturi si precepte a potutu face din barbari fii blandi, poporu alesu si bine placutu, lucratoriu diligente a pamentului, supusu credintiosu domnitoriului, parinte doiosu alu familieii si cetatianu folositoriu statului; istori'a bisericeeşa cá una magistra a vietiei ni pune inaintea ochiloru disciplin'a, ritulu si ceremoniele bisericeii primeve, precum si schimbările, perfectiunările, prin cari au trecut acele in decursulu tempuriloru, totu-odata in acest'a carte suntu espuse in modu sistematicu si eresurile, si spre intielegerea acurata atātu a eresuriloru, câtu si a lupteloru, ce le-au provocatu acele in biserica, la fiecare eresu se permite pre scurtu, in modu claru si precisu, invetiatur'a bisericeii opusa eresului respectivu, asia încātu prin cetirea acestei carti pretotulu 'si completeza cunoscientiele s'ale teologice si ajunge la calificatiunea, ce o pretinde biseric'a dela toti preotii sei.“

Cea mai scurta drama ce s'a jocalu cândva a fostu de securu ace'a a dlui Paulu Verlaine, adusa pre scen'a din Parisu in dfilele trecute. Ea sta numai din câteva sfire. La redicarea cortinei aparu unu barbatu si o femeia imbraşiasati si sarutându-se. Intru-ace'a įntre pre scena unu alu treilea — barbatulu femeiei ce se află imbraşiasata si sarutându-se cu celu de mai inainte, si vediendu ce se petrece in aintea ochiloru lui, scôte revorverulu si cu doue inpuscaturi, urmate un'a din alt'a, aserterne la pamentu pre ambii. Alérge apoi la ei si ce vede: Ratacire ingrozitória! Barbatulu asternutu la pamentu, erá afinele seu — fratele nevestei s'ale!

Gacitura de siacu.

De Trocopiu Culeanu.

de	Du-	ni	ti-	or-	ca-	to-	tia-	po-	Si	rea	ma-
a-	ter-	6	Ca-	ar-	ea-	cu-	te-	rîn-	cea	ta-	cu
pa-	lu	uu-	Ghe-	le	ghe	Tr i-	ju-	in-	te-	re	t'a
va-	2	in-	tu	nu	se	mi	tia-	mi-	lu	bra-	re
li'a	ea-	lu-	na	ces-	i-	ves-	fi	a-	Na-	A-	ce-
ru-	ca-	Ma-	ru-	ma-	l'a	i	nes-	cu	teu	drep-	ciu-
ti-	mi-	lui	A-	lu-	tu	o	la	tia-	te	dej-	cu-
Cá-	io-	le-	ro-	da-	nu-	ma-	Tro-	cu	de	lu	ta-
fa-	1—,	pas-	ma-	stin-	lui	Pre	de	pros-	1	ma	de
tra-	me	in	tie-	le	ur-	te	ro-	te-	eu	Ghe-	te!
2	s'a	Vla-	dar-	tó-	con-	su-	ro-	To-	se	8	si
di-	tu	res-	vi-	ne	e-	tu	ne	lu	1	par-	na-
cu,	8	lu	ri-	du	er-	du-	ri:	no-	rie	am	2

Se desléga dupa saritur'a celului.
Terminulu pentru deslegare e 8/20 Decembre a. c.
Intre gácitori se voru sortiá carti, icóne si alte obiecte de pretiu.

Celu mai potrivit presentu

cu care parentii potu face o surprindere fórte placuta si totu-odata preafolositória prunciloru sei, la serbatorile ce se apropia, este de securu o **Carte de rogatiuni** bene-redactata. — O ast'feliu de carte va aparé nesmintitu cu 2 septemani inainte de ss. serbatori a Nascerei Domnului in Tipografi'a „Auror'a“ din Gherl'a. Acésta carte va cuprinde pre 100 pagine: Rogatiuni la tóte ocasiunile — in prosa si poesia — urmate de Cantarile dela s. liturgia, utrenia si vecernia si de alte cantari mai desu-obveniente — *si va costá legata cu calcaiu de pânza unu esemplariu numai 25 cr.; 50 esemplare II fl. — 100 esemplare 20 fl. v. á.* — in legature mai luxuóse unu esemplariu va costá 50 cr., 1, 2, 3, 4, 5 fl. v. a.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Imprimari'a „Auror'a“, p. A. doranu in Gherla.